

JEAN-MARIE RAGON

Masonerie ocultă și inițiere hermetică

Cuvânt înainte de
VASILE ZECHERU

Traducere din limba franceză:
GABRIEL AVRAM

EDITURA HERALD
București

CUPRINS

Cuvânt-înainte	7
Bibliografie	27
Notă asupra ediției	29

Partea întâi MASONERIA OCULTĂ

I	Preliminarii	35
II	Puterea numerelor în opinia lui Pitagora	43
III	Filosofia ocultă a lui Agrippa	57
IV	Principiile filosofiei raționale a lui Cardano	61
V	Sistemul filosofic și medical al lui Paracelsus	63
VI	Iatria sau arta de a vindeca	65
VII	Masoneria mesmeriană sau ritul armoniei universale	71
VIII	Despre Magnetism	75
IX	Despre somnambulism	85
X	Despre Taumaturgie	91
XI	Despre Psihologie	95
XII	Despre Frenologie	101
XIII	Despre științele oculte	107
XIV	Despre magie	111

Partea a doua MASONERIA FILOSOFALĂ SAU ÎNȚIEREA HERMETICĂ

	Preambul	131
XV	Hermes	139
XVI	Interpretări filosofice	147
XVII	Despre Alchimie sau Filosofia hermetică	157
XVIII	Animale simbolice	181
XIX	Despre plantele hieroglifice	191
XX	Efectele barbariei	199
	Notă despre Fourier	201

CUVÂNT-ÎNAINTE

Așa cum am arătat și cu alt prilej, Jean-Marie Ragon de Bettignies (1781-1862) are meritul incontestabil de a fi impus în literatura de profil o celebră sintagmă – *orthodoxie maçonnique*¹ – originală și incitantă, în egală măsură. Ulterior, această formulare *sui generis* a declanșat, în mediile masonice, numeroase analize, dezbateri și cercetări privind regularitatea inițiativă. Fără îndoială, lucrarea lui Ragon, intitulată atât de inspirat, este cea mai cunoscută carte a acestui autor – un fin intelectual și, deopotrivă, un francmason instruit și impregnat, prin trăire nemijlocită, cu sublima și nobila cunoaștere ezoterică. Lucrarea menționată constituie, în același timp, și o importantă sursă documentară pentru istoria masoneriei așa cum s-a derulat aceasta în secolul al XVIII-lea și la începutul veacului următor.²

Chiar dacă nu a cunoscut strălucirea și notorietatea celei dintâi, lucrarea pe care o prezentăm aici – denumită de către autor *De la maçonnerie occulte et de l'initiation hermétique* – reprezintă, cumva, o prelungire a reprezentării originale, marca Ragon, asupra unui fenomen complex

¹ Subiect tratat în cartea lui Jean-Marie Ragon intitulată *Orthodoxie Maconică. Istorie. Rituri. Doctrină*, Editura Herald, 2017, pp.5-60.

² Daniel Ligou, *Dicționar de francmasonerie*, Editura Ideea Europeană, 2008, p. 770 și pp. 887-906.

care, așa cum s-a spus de nenumărate ori, reușește sistematic să se sustragă definirii și conceptualizării. Această dificultate inerentă, pe care o amintim *en passant*, este dată nu doar de istoria în sine a masoneriei ca organizație și ca proces viu de transmitere a artei regale, ci și de doctrina sa specială – esența ezoterică din care decurg firesc toate credințele și principiile fraților. Cartea are, de asemenea, meritul de a fi semnalat, înaintea lui Eliphas Lévi,¹ relația de complementaritate dintre ezoterism (masonerie) și ocultism. Lucrarea reușește să ne transmită, totodată, că dimensiunea ocultă a masoneriei era, pe vremea lui Ragon, o realitate vie, născută în mod natural din tendința unor aspiranți de a se implica, mai mult sau mai puțin calificați, în acțiuni menite să determine cursul evenimentelor, să producă efecte terapeutice și chiar să genereze, în anumite situații, un avantaj competitiv în raport cu terții.

În legătură cu această a doua lucrare, să observăm, pentru început, că ea a fost împărțită în două mari și distincte secțiuni așa cum, de altfel, autorul își va fi prefigurat intenția încă din titlul pe care l-a ales. Ca atare, în prima parte a cărții, cea intitulată *Masonerie ocultă*, Ragon va trata tema enunțată din perspectivă strict istorică, după care va detalia unele aspecte de coloratură pe care le-a considerat ilustrative și semnificative. Pornind de la pretextul unor ritualuri masonice, în cea de-a doua secțiune, cea intitulată *Masonerie filosofală și inițiere hermetică*, autorul va dezvolta o amplă explicitare și interpretare a problematicii pentru ca, apoi, să completeze expunerea

¹ Alphonse-Louis Constant (Eliphas Lévi) este considerat, îndeobște, ca fiind nașul ocultismului european din cea de-a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Principalele sale lucrări (*Dogme et Rituel de la Haute Magie*, *Histoire de la Magie* și *La Clef des Grands Mystères*) au fost elaborate între anii 1853-1861. (Ștefănescu – 2003, pp. 149-165)

prezentând convingerile și tâlcuirile sale referitoare la unele subtile înțelesuri inițiatice-sapiențiale.

I. Autorul și epoca sa

Cu privire la autorul cărții nu vom adăuga elemente suplimentare, altele decât datele bio și bibliografice consemnate în *Nota asupra ediției*. Vom spune doar că Ragon s-a născut la Bray-sur-Seine în familia unui notar înstărit și influent având astfel privilegiul unui trai decent și al unei educații alese; el își începe cariera de funcționar public pe vremea lui Napoleon, angajându-se în cadrul Administrației generale din Bruges (Belgia), pe atunci, sub jurisdicție franceză. La doar 23 de ani, este inițiat în cadrul lojei *Amicii din nord* din orientul Bruges, iar în 1814, îl vom întâlni pe protagonistul nostru ca maestru mason în cadrul atelierului *Adevărații amici* din Paris. Loja se bucura, la acea vreme, de o remarcabilă apreciere; aceasta se datora, în bună măsură, prezenței lui Ragon la lucrările atelierului, el fiind îndeobște considerat un francmason cult, educat și, mai ales, bine informat sub toate aspectele. Mai târziu, în anul 1816, îl vom întâlni pe Ragon ca venerabil fondator al lojii *Les Trinisophes* unde va activa până în 1820, când pleacă în America, în interes de serviciu. Traversarea Atlanticului pare să fi pus punct carierei masonice a celui care a avut inspirația și disponibilitatea să contribuie, prin cele două cărți menționate, la îmbogățirea bibliotecii masonice universale.

Date fiind evenimentele importante cu care Ragon a fost contemporan, se poate spune că primele două decenii ale secolului al XIX-lea au alcătuit un context masonic special, dominat de câteva particularități notabile. De

aceea, pentru o mai bună orientare în lecturarea textului, vom încerca, în cele ce urmează, să prezentăm foarte succint acest fundal și să desprindem câteva dintre dominantele care au marcat perioada menționată, din perspectivă masonică.

În acest sens, ar fi de consemnat, mai întâi, că începând cu anul 1799, Marele Orient al Franței¹ devenise o organizație foarte puternică, respectată și atotcuprinzătoare. G.:O.:F.: era, în acea vreme, unica entitate ce garanta regularitatea masonică pe teritoriul Franței. Ca o recunoaștere a acestui statut, în anul 1802, Marele Maestru de atunci, Alexandre-Louis Roëttiers de Montaleau² inaugura cu fast noul sediu administrativ al masoneriei franceze, situat în str. Vieux-Colombier, locație ce va intra definitiv în conștiința colectivă a națiunii.

Ca o dominantă a celor două decenii de referință este de remarcat, în continuare, preocuparea constantă manifestată de către Napoleon privind subordonarea masoneriei. La ordinul său, poliția timpului supraveghează cu asiduitate lojile, iar frații care se arătau critici la adresa regimului deveneau instantaneu obiectul unor investigații mai aprofundate. Ierarhii masoneriei franceze din acea vreme se conformau imediat solicitărilor de a îndepărta din Ordin pe cei suspectați de sentimente potrivnice. După ce s-a proclamat împărat, Napoleon îl va numi pe fratele său Joseph Bonaparte – Mare Maestru, pe Jean Jacques Régis de Cambacérès (un devotat al cauzei napoleoniene) – adjunct al Marelui Maestru și

¹ *Grand Orient de France*, prescurtat în continuare G.:O.:F.:.

² Alexandre Roëttiers de Montaleau (1748-1808) a condus G.:O.:F.: între 1795-1804 fiind considerat artizanul acestei obediențe; a avut un rol important privind reglementarea relațiilor G.:O.:F.: cu riturile de perfecție.

pe Joseph Fouché (sinistrul șef al poliției) – demnitar în Marele Consiliu¹.

Cele două decenii menționate sunt marcate, de asemenea de o amploare fără precedent a fenomenului masonic în cadrul armatei; în aproape fiecare regiment exista cel puțin o lojă, iar generalii și ofițerii erau inițiați, aproape fără nicio excepție. Spiritul de camaraderie cultivat în atelierele masonice preponderant militare s-a dovedit a fi covârșitor pentru numeroase prietenii; s-a consolidat astfel coerența armatei, loialitatea față de împărat și, ca un corolar, credința oarbă în victorie. Toate acestea la un loc au constituit, cumva, temelia spirituală a ambițiilor europene pe care Napoleon le-a manifestat în epocă. În plus, francmasonii din trupele franceze de ocupație fraternizau în mod natural cu cei din țările învinse și, astfel, apăreau condiții favorabile pentru pacificarea și administrarea teritoriilor cucerite în folosul cauzei napoleoniene. Decesul real al acestei masonerii bonapartistă a survenit abia după Waterloo, când, nu doar că dispărea o lume și se năștea o alta, ci se și conștientiza, cu o mai mare acuitate, necesitatea respectării statutului inițiativ al masoneriei și al principiului neimplicării politice a organizației.

Restaurarea regalității, în 1814, a marcat trecerea masoneriei, cu arme și bagaje, dintr-o tabără politică în cealaltă.² La scurt timp, în anul următor, după revenirea la putere a lui Napoleon, masoneria franceză trădează regalitatea și trece din nou de partea împăratului.

¹ Christian Jack, *Francmasoneria, istorie și inițiere*, Ed. Lucman, pp. 161-162.

² G.:O.:F.: avea, pe atunci, în componența sa, circa peste nouă sute de ateliere masonice.

Desigur, aceste inconsecvențe jalnice au fost taxate de spiritele lucide ale vremii. În acest sens, un scriitor al acelor timpuri consemna că masoneria franceză nu este decât:

[...] o farsă serioasă jucată de niște trândavi onești pe o scenă de saltimbanci și a căror reprezentăție, bună de ocupat timpul unei bătrâne, n-a tulburat niciodată somnul unui tiran¹.

De altfel, nici Napoleon nu are o părere prea bună despre francmasoni. Iată ce spune el, aflat în exil pe insula Sfânta Elena, în 1816:

O grămadă de imbecili care se adună ca să mănânce bine și să execute câteva nebunii ridicole. [...] Totuși, fac din când în când câteva acțiuni utile. Au dat o mână de ajutor la revoluție și chiar recent, la diminuarea puterii Papei și a Bisericii².

Pe plan extern, în primele decenii ale secolului al XIX-lea, s-au succedat câteva evenimente masonice notabile, unele dintre acestea având repercusiuni importante nu doar în Franța, ci și la nivel continental. Cum însă masoneria este universală și omniprezentă, vom vedea că efectele evenimentelor de atunci au reverberații chiar și în vremurile noastre și, de aceea, le vom prezenta foarte sumar în cele ce urmează.

În anul 1804, se înființează Supremul Consiliu al Ritului Scoțian Antic și Acceptat (R.:S.:A.:A.:)

¹ Christian Jack, *Francmasoneria, istorie și inițiere*, Ed. Lucman, 2005, p. 165.

² Etchegoin, Marie-France & Frédéric Lenoir, *Adevărata istorie a francmasonilor*, Ed. Nicol, 2013, p. 220.

din Franța¹. Pe cale de consecință, în lumea masonică franceză, apare o bipolaritate evidentă care va genera o continuă fricțiune între cele două puteri², ambele decise, în egală măsură, să-și conserve specificul și autonomia. În ciuda intervențiilor repetate pe care Napoleon personal le-a exercitat constant pentru a determina unirea celor două corpuri masonice sub o singură comandă, acest deziderat nu va fi atins. Totuși, să remarcăm că împăratul, care nu era mason și nu înțelegea prea bine raționamentul inițiativ, va manifesta o atitudine prudentă față de Supremul Consiliu aflat, cum se știe, într-o relație privilegiată cu Supremul Consiliu al R.:S.:A.:A.: (Mother Council of the World) din Charleston – Statele Unite ale Americii³. Pentru a deține controlul asupra R.:S.:A.:A.: din Franța, Napoleon va impune numirea lui Cambacérès în Supremul Consiliu.

În anul 1805, la Milano, frații Bédaridde relansează viguros Ritul Misraim, o grupare masonică pseudoinițiativă și antitraditională care va pătrunde în Franța imediat după căderea lui Napoleon⁴. Simpla existență a Ritului Misraim va genera o alternativă privind perfecționarea masonică și, cumva, o concurență față de R.:S.:A.:A.: Ragon s-a implicat personal în procesul de însănătoșire a Ritului Misraim și a consemnat explicit aceasta, furnizând detalii interesante și deosebit de utile pentru istoria masoneriei⁵.

¹ Avându-l ca Suveran Mare Comandor pe contele Auguste de Grasse-Tilly (1765-1845).

² Marele Consiliul al G.:O.:F.: și Supremul Consiliu al R.:S.:A.:A.:.

³ Albert Pike, *Morala și dogma*, Ed. Herald, 2018, pp. 17-23.

⁴ John Michael Greer, *Enciclopedia societăților secrete și a istoriei ascunse*, Ed. All, 2009, p. 477.

⁵ Ragon – 2017, pp. 186-189; Ligou – 2008, p. 895.

PARTEA ÎNTÂI

MASONERIA OCULTĂ

CAPITOLUL I

PRELIMINARII

Motto: *Copiii întunericului
trebuie să devină copiii luminii.*

Științele oculte îi revelează omului misterele naturii sale, secretele structurii sale, modalitatea prin care poate accede la perfecționare și fericire, sfârșitul destinului său. Inițierea egipteană se preocupa de aceste lucruri și a sosit timpul ca ele să devină obiectul de studiu al masonilor moderni. În precedenta carte, *Ortodoxia masonică*, am vorbit despre cele trei grade ale Masoneriei simbolice, moștenire a inițierii antice, dar și despre gradele înalte, care denaturează esența acestei inițieri; ne rămâne acum sarcina de a ne ocupa de Masoneria ocultă și filosofică, tot în trei grade, emanată din marile mistere antice. Prin misterele lor, învățătorii primordiali urmăreau două scopuri care aveau legătură între ele; de aceea s-a crezut, pe bună dreptate, că exista o dublă doctrină.

Primul scop a fost de a-l scoate pe om din starea de barbarie pentru a-l civiliza și de a-l instrui pe omul civilizat, perfecționându-l, pentru a-l aduce în starea primordială a naturii sale. În opinia acestor civilizatori, omul este o ființă perfectibilă și trebuia înălțat la stadiul de umanitate; inițierea era singura modalitate de a se ajunge

la regenerarea omului. De aici își extrag originea micile mistere, imitate în Francmasoneria actuală.

Al doilea scop a fost de a căuta modalitățile prin care să se readucă materia la starea ei primordială, starea ei actuală fiind considerată decăzută. În cazul materiei, aceasta era considerată Eterul celui de-al optulea cer pentru suflete, iar cele șapte metale cunoscute pe atunci, denumite fiecare cu numele unei planete, alcătuiau scara ascendentă a purificării materiale care corespundea încercărilor morale ale celor șapte ceruri.

Astfel, *mistagogia* sau *inițierea în mistere* avea două diviziuni. În cadrul primei diviziuni, se purificau doar înclinațiile naturale, nu erau trecuți prin *creuzet* decât oamenii; era o alchimie a spiritelor, o mistagogie umană. În cadrul celei de-a doua diviziuni, se făcea inițierea în misterele operațiunilor naturii, era vorba despre o mistagogie a corpurilor fizice. Într-o diviziune se căuta *piatra cubică* sau *piatra unghiulară* a templului filosofiei, capabilă să reunească intelectual, prin acest simbol ingenios, toată umanitatea într-o singură credință, o singură speranță, o aceeași iubire. În cealaltă, se căuta modalitatea de a recăpăta vârsta de aur, *piatra filosofală* și *elixirul* care să prelungească viața. Una servea drept acoperământ celeilalte, cum se întâmplă și în ziua de astăzi, după cum ne putem convinge prin câteva analogii pe care le putem face.

Primul grad. Francmasoneria este denumită *arta regală*; *artă*, pentru că orice operă se face doar prin combinarea anumitor principii ce trebuie să conducă spre înfăptuirea a ceea ce artistul își propune; *regală*, pentru că Ashmole, savant alchimist, îi aducea un omagiu acelui rege înțelept care avea cunoștințe profunde despre legile operei filosofice. I-am mai putea spune, de asemenea, *artă*

imperială sau *augustă*, de când, în secolul al II-lea, împăratul Marc Aureliu a fost inițiat. Însă originea conferită de fratele Dumast¹ este mult mai curioasă și mai adevărată:

Din negura vremurilor, de când omul a început să-și pună întrebări despre sine, a văzut că, în anumite împrejurări, cunoscând și aprobând binele, făcea totuși răul. Adagiul *Video meliora proboque, deteriora sequor* i-a dovedit faptul că puterea dorințelor era mai mare decât cea a rațiunii; nu se bucura însă decât în aparență și nu în mod real de liberul său arbitru și trebuia, ca să supraviețuiască, să-și restrângă avântul pasiunilor pentru a dobândi libertatea efectivă de a alege și de a se conduce în activitățile sale de zi cu zi. De atunci, prima idee ivită în mintea unui înțelept a fost cea a unui om liber și stăpân pe sine, iar orice instituție care avea ca scop formarea acestor oameni înțelepți a devenit una a artei libertății și regalității. Cea mai mare victorie pe care o poate dobândi omul este asupra lui însuși; cel a cărui inimă este aservită va fi un sclav chiar dacă se află pe tron; cel a cărui inimă este liberă va fi liber chiar și în lanțuri.

„Știința perfectă” a filosofului este destul de asemănătoare cu cea a masonului; trebuie ca filosoful să cunoască adevărata origine a naturii înainte de a-și începe opera; la fel, masonul trebuie să cunoască la modul real germenele care zace în sufletul omului, înainte de a se iniția ca frate. Atunci când filosofii vorbesc despre Aur și Argint (simbolizate, în lojă, prin Soare și Lună), de unde își extrag materia, nu vorbesc despre aurul și argintul pe care le știm, întrucât acestea sunt materii moarte, anorganice, în timp ce Aurul și Argintul filosofilor sunt însuflețite, pline de viață. Obiectul de studiu al masonilor

¹ *Hermes*, vol. 1, p. 169.

stă în cunoașterea artei de a perfecționa ceea ce natura a lăsat imperfect în cadrul speciei umane și de a descoperi comoara adevăratei morale. Obiectul de cercetare al filozofilor este, la fel, cunoașterea artei de a perfecționa ceea ce natura a lăsat imperfect în domeniul metalelor și de a ajunge la prețioasa comoară a *pietrei filosofale*.

Viața constând doar în esență, pentru a înfăptui opera, trebuie ca materia să fie despuiată de învelișul ei, pentru a se ajunge la nucleu sau la centru, care ascunde întreaga esență a ansamblului. Această îndepărtare este simbolizată în masonerie atunci când aspirantul este „despuiat” de toate prejudecățile mondene și de greșeala pasiunilor periculoase, pentru a-l aduce pe calea virtuții și a perfecțiunii.

Piatra brută. Artistul lucrează pe un corp fizic creat de natură, în care există sulf și mercur, pe care el trebuie să le separe, să le purifice, pentru a le reuni din nou. Acest corp fizic se cheamă *Piatra brută*. Aceasta este piatra la care masonii lucrează pentru a o șlefui, căreia încearcă să-i îndepărteze impuritățile, fapt denumit de masoneria morală *îndepărtarea viciilor*.

Cuvântul „vulg”, tradus în limbaj masonic prin *profan*, desemnează orice om care nu este curat, pur, pentru a începe lucrarea, la fel cum stau lucrurile în cazul argintului viu *vulgar*, sulfurii, mercurului din *laborator*, aurului și argintului *vulgare* (cu sensul de *obișnuite*); se mai folosește și epitetul *stupid* (vulg stupid, prost), atunci când subiectul asupra căruia lucrăm nu are viață în sine.

Al doilea grad. În acest al doilea grad, se face dovada adevărului Masoneriei, se explică sensul lucrurilor, *steaua strălucitoare* etc. Ce altă instituție se află angajată atât de mult pe calea adevărului decât Masoneria? Ea a adoptat doctrina primordială, l-a proclamat pe Marele Arhitect

al Universului, pe care îl venerează prin omagii epurate de orice cult sau superstiții; ea militează pentru iubirea față de semenii, pentru practicarea virtuților, pentru egalitate și binefacere, pentru repudierea viciilor, a minciunii și ipocriziei; recomandă toleranță în opinii, supunerea față de legi, respectarea dreptului celuilalt, bunăstarea universală și perfecționarea sinelui prin instruire și spirit de fraternitate. Putem dovedi de asemenea și adevărul artei filosofice; ea se întemeiază, mai întâi, pe faptul că pulberea fizică fiind alcătuită din aceeași materie din care sunt făurite metalele, adică argintul viu, are capacitatea de a se amesteca cu acestea în procesul de fuziune: este vorba de *natura care pătrunde altă natură ce-i este asemănătoare*. În al doilea rând, adevărul filosofic se bazează pe faptul că, metalele imperfecte rămânând în această stare, fiindcă orice argint viu este nematurat, pulberea fizică, care este un argint viu, maturat, un foc pur, își poate comunica și transmite cu ușurință natura, argintul viu fiind singura substanță ce se poate transmuta; restul nu sunt decât învelișuri și impurități, care sunt îndepărtate.

Un artist poate risca să întreprindă Opera, atunci când va ști, cu ajutorul solventului¹ vegetal, asociat solventului mineral, să dizolve un al treilea solvent esențial cu care, împreună, trebuie să spele lutul și să-l convertească apoi în *chintesență celestă*, pentru a alcătui scânteia sulfuroasă care, într-o clipită, este capabilă să pătrundă în corpuri și să distrugă impuritățile.

¹ În original *menstrue*; de altfel, în aceste pasaje, autorul folosește denumiri și procedee care țin de alchimie, greu de înțeles pentru cititorul contemporan, de unde și absconsitatea unor pasaje, multe părând neinteligibile. (N. tr.)